

Pannendaken: meer dan alleen maar sier?

Bij de oplevering van dakwerken wordt het uitzicht van een pannendak vaak in vraag gesteld. Aangezien de referentiedocumenten hiervoor slechts weinig eisen bevatten, blijft de controle van het uitzicht van de dakbedekking vaak zeer subjectief.

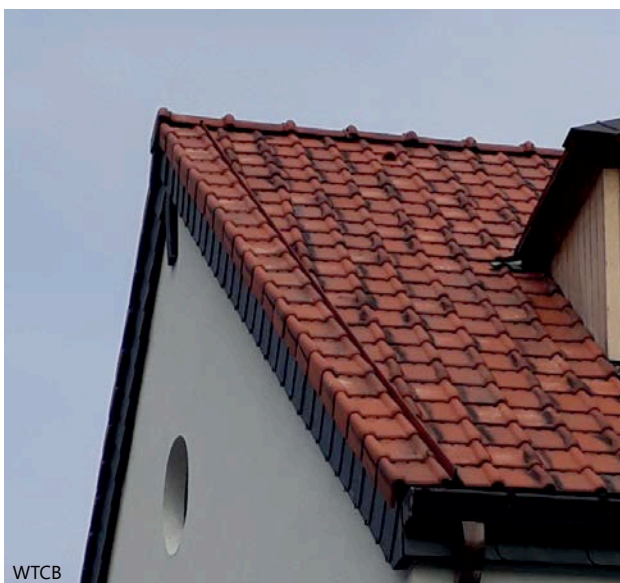
D. De Bock, ing., adviseur, afdeling Technisch advies, WTCB

Hoewel de verschillende normen met betrekking tot dak-elementen (bv. pannen en leien) wel een aantal toleranties vastleggen voor het uitzicht ervan, bevatten ze slechts weinig informatie over de controle van dit uitzicht in situ.

We willen er bovendien op wijzen dat de esthetische beoordeling van een bouwelement niet in om het even welke omstandigheden uitgevoerd mag worden. Zo moet het uitzicht van een hellend dak volgens ons in **normale omstandigheden** geëvalueerd worden, dat wil zeggen vanop de grond, op een minimale afstand van 5 m en bij diffuus licht.

Beoordeling van het algemene uitzicht van het dak

De praktijk leert ons dat het algemene uitzicht van een dak in sterke mate beïnvloed wordt door de peilafwijkingen op de ondergrond (daktimmerwerk) en door de doorbuiging van de houten elementen. Om de beoordeling van het algemene uitzicht van een dak deels te objectiveren, definieert de **TV 240** op basis van enkele normatieve documenten een aantal toleranties (zie ook de [WTCB-Dossiers 2015/2.27](#)). Hierbij moet er opgemerkt worden dat de dimensionale schommelingen van de ondergrond meer in het oog zullen springen naarmate de dakpannen vlak en glanzend zijn.

1 | Afwerking van de dakranden met gevelpannen.

2 | Afwerking van de dakranden met een specifiek profiel.

Het uitzicht van het dak is eveneens afhankelijk van de dakelementen zelf. Zo worden dakpannen uit gebakken aarde geproduceerd aan de hand van natuurlijke grondstoffen waarvan de kleur zo verschillend kan zijn dat ze een aanzienlijke invloed hebben op het uitzicht van de producten. Bepaalde uiterlijke bijzonderheden zijn bovendien inherent aan het productieproces. Deze staan ter informatie vermeld in de normen NBN EN 1304 (dakpannen uit gebakken aarde) en NBN EN 490 (betonpannen). Hoewel er geen precieze criteria bestaan in verband met de toegelaten kleurverschillen tussen de pannen van eenzelfde dak, is het wel aangeraden om enerzijds producten van dezelfde partij te gebruiken en anderzijds elementen uit verschillende verpakkingen goed te mengen.

Volgens de twee addenda bij de TV 240 worden beschadigingen die in normale omstandigheden niet zichtbaar zijn en die de functionaliteit van het dak niet in het gedrang brengen (bv. sluitingen) aanvaard. Dit geldt ook voor de beschadigingen die wel zichtbaar zijn, maar waarvan de oppervlakte kleiner is dan 0,5 cm². Beschadigingen tot 1,5 cm² moeten bijgewerkt worden met behulp van een aangepaste verf, die doorgaans door de fabrikant meegeleverd wordt. Wanneer de beschadigingen groter zijn dan 1,5 cm², moeten de pannen verwijderd en vervangen worden.

Beoordeling van het uitzicht van de aansluitingsdetails

Gelet op de brede waaier aan producten die door de fabrikanten voorgesteld worden, kan het uitzicht van hellende daken aanzienlijk verschillen. Dit geldt ook voor de aansluitingsdetails. Zo worden de slabben niet meer uitsluitend in zink of lood uitgevoerd, maar kunnen ze ook opgebouwd zijn uit materialen waarvan de kleur dichter aanleunt bij die van de dakelementen.

Door te opteren voor dakpannen met een variabel dagvlak vermijdt men om de rechtstreeks onder de nokpannen gelegen elementen te moeten verzagen. Voor rechthoekige dakschilden stellen de fabrikanten doorgaans smallere producten voor waarvan het uitzicht identiek is aan dat van de pannen die in de rest van het dakschild gebruikt worden. Zodoende kan men vermijden dat deze elementen langs de randen verzaagd moeten worden.

Niet-rechthoekige dakschilden hebben ook een invloed op het uitzicht. Aangezien de pannen verticaal geplaatst worden, moet een groot aantal ervan verzaagd worden. Wanneer de snede evenwel zichtbaar is vanop de grond en het uitzicht ervan afsteekt tegen dat van de bovenzijde van de pannen, moeten de sneden ook 'bijgewerkt' worden (volgens hetzelfde principe als voor de beschadigingen van 0,5 tot 1,5 cm²). Volgens de TV 175 (die nog steeds geldt voor de dakdetails) kunnen de dakranden op verschillende manieren afgewerkt worden, onder meer door de toepassing van gevelpannen of een specifiek profiel (zie afbeeldingen 1 en 2 op de vorige pagina).

Tot slot geeft de renovatie van rijhuizen vaak aanleiding tot aanzienlijke esthetische wijzigingen. Zo moet er voor de plaatsing van een onderdak, dat niet altijd oorspronkelijk aanwezig is, een tengellat toegevoegd worden. Zelfs wan-

3 | Aansluiting tussen een gerenoveerd dak (links) en een bestaand dak (rechts) met behulp van een roeflat.

neer de dakwerker gelijkaardige dakpannen aanwendt als deze van de aanpalende huizen, kan hij door het niveauverschil geen continue aansluiting met de belendende dakelementen verwezenlijken. In dat geval moet hij renovatieprofielen of roeflatten toepassen (zie afbeelding 3).

Aanbevelingen voor de contractuele documenten

Om af te sluiten, willen we erop wijzen dat de contractuele documenten (offertes, plannen en bijzondere bestekken) – bij gebrek aan precieze esthetische criteria in de referentiedocumenten – van cruciaal belang zijn voor de beoordeling van het eindresultaat.

Wanneer er bijzondere eisen gesteld zouden worden met betrekking tot het uitzicht van het dak, is het dus primordiaal dat er vooraf een aantal redelijke evaluatiecriteria vastgelegd worden. Indien er geen beroep gedaan wordt op een architect, raden we de dakwerkers aan om de uitvoering van de details op voorhand met hun klanten te bespreken om beter aan hun verwachtingen te kunnen voldoen. ◆

Dit artikel werd opgesteld in het kader van de Normen-Antenne Toleranties en uitzicht (Eye Precision), gesubsidiëerd door de FOD Economie.